

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO
filologijos krypties
literatūrologijos studijų programos
išorinio išsamiojo

VERTINIMO IŠVADOS

Klaipėda University

study field of philology
external assessment of
literary science study programmes

Final Report

Grupės vadovas: doc. dr. (HP) Dainora Pociūtė-Abukevičienė
Team leader:

Nariai: Virginijus Gasiliūnas
Team members: doc.dr. Rimantas Marčėnas

Vilnius
2009

Studijų programos pavadinimas	Literatūrologija
Valstybinis kodas	62404H110
Studijų rūšis	M(g)
Studijų forma (trukmė metais)	D (2)
Programos apimtis kreditais	80
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Filologijos magistras
Programos įregistravimo data ir įsakymo Nr.	1997-05-19 Įsakymas Nr. 565 2001-08-02 Įsakymas Nr. 1187 2007-01-29 Įsakymas Nr. 104

1. IŽANGA

Klaipėdos universiteto magistrantūros studijų programos *Literatūrologija* vertinimas buvo atliktas 2009 metų kovo mėnesį. Ekspertų grupė (doc. dr. (hp) Dainora Pociūtė-Abukevičienė (VU) – grupės vadovė, doc. Rimantas Marčėnas, Virginijus Gasiliūnas (LLTI)) išnagrinėjo 2008 m. balandį KU atliktą filologijos krypties studijų programos savianalizę (programos rengimo grupės vadovė prof. habil. dr. Audronė Kaukienė) ir vizitavo Klaipėdos universitete, kur nuodugniai susipažino su programos vykdymo eiga ir aplinkybėmis

2. STUDIJŲ PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Savianalizėje akcentuojama, kad ši programa, kaip ir kitos lietuvių filologijos studijų programos, padeda siekti pagrindinio valstybinės kalbos politikos tikslo: „<...> išsaugoti kalbos paveldą ir skatinti jos plėtrą, kad būtų užtikrintas lietuvių kalbos funkcionalumas visose viešojo gyvenimo srityse“. Analizuojamoji programa be abejonės atitinka Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų plėtros prioritetinę kryptį – Lietuvos visuomenės pilietinės savivokos, kultūrinės tapatybės tęstinumo ir lygiavertės raiškos ES ir pasaulyje užtikrinimą bei tautinio identiteto išsaugojimą. Kitais žodžiais tariant, ši studijų programa atliepia ir esminę KU misiją ugdyti intelektualią visuomenę, puoselėti fundamentinius, taikomuosius tyrimus, plėsti švietėjišką kultūrinę veiklą, rūpintis krašto kultūrinės tapatybės bei istorinio tęstinumo išlaikymu globalizacijos sąlygomis. Literatūrologijos magistrantūra, kaip ir kalbotyros magistrantūros, orientuota į kalbos ir literatūros istoriją, į baltistiką. Ji realizuoja Universiteto strategijos skyriuje „KU vieta šalies ir regiono aukštojo mokslo sistemoje“ įrašytą įsipareigojimą tirti Mažosios Lietuvos ir Baltijos jūros regiono istoriją, kultūrą ir kalbas. Ekspertai pažymi, jog programa iš esmės yra lituanistinio pobūdžio ir atitinka Lietuvos valstybės ir regiono plėtros perspektyvas, ypač LR Vyriausybės (2005-04-15) nutarimą „Dėl lituanistikos mokslinių tyrimų prioritetų įgyvendinimo 2006-2009 metais“.

Ši literatūrologijos programa yra **gilinamosios** magistrantūros studijų programa. Ji skirta gilinti studento kompetenciją, įgytą bakalauro studijų metu. Gilinamojo lygio dalykai programoje sudaro 68 kreditus iš 80 (81,25 proc.). Literatūrologijos magistrantūros studijų programos tikslas – paruošti magistrantus, išmanančius literatūrologijos teorijas ir metodus, galinčius gretinti, analizuoti ir vertinti įvairių epochų literatūros tekstus ir kultūros faktus bei

reiškinius, siejant juos su tradicija ir ateities perspektyvomis, ieškant analogijų ir įtakų, paruošti juos dirbti mokslinį literatūros tyrinėtojo arba edukacinį darbą. Greta kitų savianalizėje išvardintų (iš viso septynių) programos uždavinių ypač rūpi išskirti šiuos: ugdyti visuotinės ir lietuvių literatūros procesų suvokimą; formuoti gebėjimą tirti literatūrinių ir neliteratūrinių (filosofijos, dailės, kino) diskursų sankirtas, plečiant epistemologinį tyrinėjimų lauką; ugdyti gebėjimą skleisti lietuvių literatūros proceso (raidos, kaitos tendencijų) tyrimų rezultatus (p.20).

Tarp kitų literatūrologijos magistro įgyjamų kompetencijų (žinių ir gebėjimų) yra numatomos ir šios: skirtingų epochų lietuvių ir visuotinės literatūros tipologinių modelių identifikavimas ir charakterizavimas; gebėjimas atpažinti ir apibrėžti įvairių žanrų raidą ir plėtrą Europos ir Lietuvos literatūros kontekste; gebėjimas adekvačiai ir kritiškai reaguoti į šiuolaikinę literatūrą, kurios turinį sudaro grožiniai tekstai, įvairių stilių raštija, periodinė spauda, knygotyra, radijas, televizija, kinas, teatras. Manytume, kad nors pastarasis jaunų literatūrologų gebėjimas šiandien yra labai paklausus, tačiau palaiapsniui nutylant ir nebesireiškiant senosios kartos profesionaliems literatūrologams ir literatūros kritikams, jaunieji juos keičia lėtai ir tarytum nenoriai. **Manytume, kad ši problema labai aktuali visiems lietuvių ir visuotinės literatūros aukštos kvalifikacijos literatūrologus ruošiantiems Lietuvos universitetams. Vertėtų pastebėti, kad savianalizės autoriai, pabrėždami, kad jie siekia atsiliiepti į socialinį poreikį – nepakankamą meninės kūrybos kritiką Klaipėdos mieste – suvokia problemos aktualumą.** Manytume, kad vienintelis Lietuvos pajūrio miestas, Baltijos jūros uostas, sudarydamas literatūrologijos magistrantūros programą, kūrybiškai atsižvelgė tiek į miesto geografinę padėtį, tiek į per šimtmečius čia susiklosčiusias įvairialypes, daugiasluoksnes kultūrinės tradicijas. Darbo rinkos požiūriu programa reikalinga ir pagrįsta. Prasminga, kad ji realizuojama būtent šiame Lietuvos regione.

3.PROGRAMOS ANALIZĖ

3.1. Studijų programa *Literatūrologija*

3.1.1. Programos sandara, turinys ir studijų metodai

Ši literatūrologijos studijų programa sudaryta pagal „Nuosekliųjų studijų nuostatus“, patvirtinta 2005 m. spalio 19 d. HMF Tarybos nutarimu Nr. 45 H- 3 2006, 2007 m. pertvarkyta pagal „Magistrantūros studijų programų bendruosius reikalavimus“. Programa vykdoma dvejus

metus (keturi semestrai). Kiekviename semestre studijuojami penki dalykai, ketvirtas semestras skiriamas baigiamojo magistro darbo rašymui.

Manytume, kad magistrantūros studijų valandos paskirstytos logiškai: apie ketvirtadalį studijų apimties sudaro auditorinės valandos, kiti trys ketvirtadaliai laiko yra skirti magistrantų savarankiškam darbui, iš pastarųjų kiek daugiau nei pusė skirta tiriamajam darbui (žr. 1 pav., 21 psl.).

Studijų programą sudaro du dalykų blokai: 1) gilinamojo lygio dalykai: teorinės studijos ir mokslinis tiriamasis darbas (privalomieji – 68 kr., pasirenkamieji – 8 kr. gali būti gilinamieji arba taikomieji), 2) taikomieji dalykai (privalomieji – 12 kr.) Tiriamiesiems darbams programoje skirta 32 kreditai, t.y., 40 proc.: trys moksliniai darbai, kiekvienas po 4 kr. 1-3 semestruose ir baigiamasis magistro darbas 20 kr. 4 semestre.

Kaip jau minėta, gilinamojo lygio dalykai programoje sudaro 81,25 proc. Metodo lygmens disciplinos yra susietos su gilinamojo lygio. Metodo lygmens dalykus sudaro: Literatūros teorija, Literatūros poetika: žanrai ir jų raida (ekspertai atkreipia dėmesį, kad šie kursai turėjo būti išklaustyti bakalauro studijų metu), Lietuvių literatūra ir Antika, Postmodernizmas ir lietuvių literatūra, Literatūros sociologija. Du studijų programos dalykai – Literatūros edukologijos studijos ir Literatūros spec. kursas – skirti kūrybiniam įgūdžiui ugdyti. Jie yra baigiami rašto darbu – recenzija, straipsniu. Daugelio studentų, išklausių abu pastaruosius kursus, rašto darbai buvo publikuoti žurnale „Gimtasis žodis“.

Vis dėlto, ekspertų pastebėjimu, minėtos magistrantų publikacijos apie naujai pasirodžiusius vadovėlius ar mokslines įvairių autorių monografijas daugiau primena anotacijas negu recenzijas. Nors savianalizėje yra minima, kad magistrantų rašto darbai buvo skelbti ir kituose respublikiniuose leidiniuose, bet tos publikacijos nėra konkrečiai nurodytos ir nenurodyti juos talpinę leidiniai.

Pateikiamame studijų programos plane (1 lentelė) yra minimi keturi pasirenkami dalykai: Kultūros filosofija (prof. habil. dr. A. Gaižutis), Šekspyras ir kinas (doc. R. Rastauskas. Beje, sužinojome, kad šį kursą pasirenkantys studentai turi galimybę KU pamatyti ir aptarti Šekspyro kūrinių motyvais susuktas kino juostas), XX a. lenkų lyrika: kryptys, mokyklos, sąjūdžiai (doc. R. Rastauskas) ir Mažosios Lietuvos vokiečių kalba rašyta literatūra (doc. dr. A. Walter). Tačiau ekspertams vizito metu ištyrus situacija paaiškėjo, kad realiai studentai pasirenkamųjų dalykų beveik neturi nei pirmame, nei antrame kurse, studentai pokalbių su ekspertais metu išreiškė nusiskundimų dėl to. Ši padėtis būtinai taisytina.

Savianalizės antrame tome pateikiamuose prieduose studijų dalykų, tiek privalomų, tiek pasirenkamų, anotacijos yra parengtos pakankamai dalykiškai ir išsamiai. Tas pats pasakytina ir Studijų kokybės vertinimo centras

apie rekomenduojamą literatūrą. Ir vis dėlto ekspertams kartais iškyla kai kurie atsakymo ar paaiškinimo reikalaujantys klausimai. Pavyzdžiui, doc. L. Ruseckienės dėstomo dalyko „Literatūros edukologijos studijos“ savarankiškomis studijoms magistrantams siūloma pasiremti tik penkiais veikalais. (Minimalus rekomenduojamų veikalų skaičius – penki). Abejotina, ar šio svarbaus dalyko studijavimui užtenka remtis tik paminėtais mokslininkų darbais.

Studijų dalyko „Postmodernizmas ir lietuvių literatūra“ (doc. M. Šidlauskas) vertos rimto susidomėjimo. Manome, kad prie tokio susidomėjimo gali prisidėti ir tokia regionui aktuali tema kaip „Klaipėdiečių kūryba postmodernizmo kontekste“. Dėstant tokį aktualų dalyką, sandą vertėtų reguliariai atnaujinti. Pokalbio su dėstytojais metu ekspertams buvo tvirtinama, jog artimiausiu metu šios problemos sprendimui bus skiriamas reikiamas dėmesys. Nors savianalizėje pažymima, kad studijų dalykų programos yra reguliariai atnaujinamos, tačiau bene visi sandai yra atestuoti net iki 2012 m. rugsėjo.

KU Literatūrologijos magistrantai kiekviename iš trijų semestrų parašo po vieną mokslinį darbą. Tokių darbų prasmingumu abejoti netenka. Ir vis dėlto ekspertai nori pastebėti, kad trūksta darbų, vertinančių Mažosios Lietuvos regiono kultūros ir literatūros istoriją ir aktualijas, per daug darbų toliau plėtojami iš esmės remiantis bakalaурinių darbų pagrindu.

Kažkodėl yra nurodomi du sandą „Rusų modernizmo literatūra“ koordinuojantys dėstytojai – doc. O. Aleksejeva ir doc. R. Rastauskas. Dalyko anotacija ir dėstomos temos didesnių abejonių nekelia. Tačiau ekspertams studijuojant dėstytojų gyvenimo aprašymus krito į akis, kad doc. O. Aleksejevės moksliniai interesai yra susiję su moksleivių, tarp jų ir pradinių klasių mokinių, edukacija ir socialine integracija. Docentė nėra paskelbusi nė vieno straipsnio koku nors būdu susijusio su moderniąja rusų literatūra. Natūralu, kad kyla abejonės, ar dėstant minėtą specialaus pasiruošimo reikalaujantį dalyką docentės kompetencija yra pakankama. (žr. Priedai, psl. 190)

Palyginimui būtų galima paminėti doc. R. Bončkutę, kurios dėstomas dalykas „Biblija ir literatūra“ yra tiesiogiai susijęs su jos publikuojamais moksliniais straipsniais.

Apsilankę KU, ekspertai turėjo galimybę įsitikinti, kad naujausios (2008 m.) dėstytojų publikacijos jau pradeda užpildyti aukščiau minėtą spragą – kai kurių dėstytojų dėstomų dalykų ir jų mokslinių interesų neatitikimą.

Savianalizės rengėjai pabrėžia, kad sėkmingam studijų realizavimui svarbu suformuluoti ne tik tikslus, uždavinius, bet ir numatyti studijų rezultatus ir tų rezultatų vertinimo kriterijus. Ir iš tikro – akcentuojant lyginamąjį literatūrologijos studijų aspektą formuluojami gausūs ir įvairialypiai studijų rezultatai (žr. p. 6.2.)

Vertinimo sistemos principai skatina studentus dirbti viso semestro metu. Galutiniam žinių įvertinimui dalykų balai kaupiami semestro metu didėjančios sumos principu. (išsamiau apie tai kalbama 2007-03-23 Senato nutarime Nr. 11-46). Studentas nuo 0,3 iki 0,5 egzamino pažymio surenka per semestrą, atlikdamas sande numatytas užduotis.

Kaip tam tikrą, labai nežymią, galutinio vertinimo dalį dėstytojas įtraukia ir pratybų bei seminarų lankymą. Kaip pagrindinė egzaminavimo forma yra nurodytas egzaminavimas raštu. Tačiau literatūrologijos studijų programoje yra numatytas egzaminavimas žodžiu. Manytume, kad tai racionalus pasirinkimas, nes toks tikrinimo būdas leidžia geriau patikrinti studentų mąstymo, o ne tik įsiminimo (ypač kada kalbama apie problemiškus dalykus), o taip pat ir verbalizavimo sugebėjimus. Beje, pastarieji įgūdžiai ypač praverčia po studijų pasirinkus pedagoginį ir pan. darbą.

Baigiamųjų darbų (ką besakytume, apčiuopiamiausiai parodančių dviejų metų magistrinių studijų veiksmingumą) moksliskumo bei formalieji reikalavimai yra išdėstyti KU išleistuose metodiniuose nurodymuose.

Savianalizės autoriai primygtinai primena, kad svarbiausias baigiamųjų darbų reikalavimas – analitinis jų pobūdis. Pažymėtina, kad baigiamasis magistro darbas privalo paliudyti, kad magistrantas sugeba savarankiškai atlikti mokslinį tyrimą, geba analizuoti pasirinktą temą, vertinti tyrimų kontekstą, formuluoti problemas ir išvadas. Kaip žinia, įvykdyti pastaruosius baigiamojo darbo reikalavimus ne visiems jauniems tyrinėtojams vienodai gerai sekasi. P 2.2 priede pateikiamas Literatūrologijos studijų programos baigiamųjų darbų sąrašas (2003–2007 m.) rodo, kad daugelis magistrantų nagrinėjo daugiau probleminio negu faktologinio pobūdžio temas. Ekspertų manymu, tai sveikintina tendencija. Ir vis dėlto ekspertai pažymi, kad KU yra paplitusi praktika, kai bakalauro darbai perauga į baigiamąjį magistro darbą. Šitai būtume linkę vertinti prieštaringai: iš vienos pusės magistrantas turi galimybę daugiau įsigilinti į nagrinėjamą temą, iš kitos pusės – darbo tema gali būti per siaura, ne itin novatoriška ir problemiška, taigi neatitinkanti baigiamajam magistro darbui keliamų reikalavimų. Praktiškai visos magistrantų nagrinėtos temos priklauso lyginamosios literatūros sričiai ir yra susijusios su dėstytojų moksliniais tyrimais. Tačiau net ir po dalykiško pokalbio su dėstytojais nepaaiškėjo, kodėl, skiriant magistrantų baigiamųjų darbų vadovus, yra išnaudojamas ne visas dėstytojų-mokslininkų potencialas. Ir priešingai – kodėl kai kurie dėstytojai kiekvienais metais vadovauja daugeliui baigiamųjų magistrantų darbų, pavyzdžiui, doc. M. Šidlauskas.

Sveikintina, kad egzaminų komisijos nariai buvo ganėtinai reiklūs. Nepanašu, kad darbų įvertinimai būtų „kilstelėti“, nes baigiamųjų darbų įvertinimai nėra labai aukšti. Štai koks pažymių vidurkis: 2003 m. – 8,27, 2004 m. – 8,86, 2005m. – 9,33, 2006 m. – 7,33. Pats

žemiausias baigiamųjų darbų įvertinimo vidurkis teko 2007 metams, kai studijas sėkmingai baigė tik dvi magistrantės. Vienas darbas buvo įvertintas pažymiu 8, kitos – 6.

Tenka pažymėti, kad KU rektoratas, neskirdamas lėšų kviestiniams komisijos nariams, nusižengia baigiamųjų darbų komisijos komplektavimo principams, nes maksimalų vertinimo objektyvumą dėl suprantamų priežasčių vis dėlto privalėtų užtikrinti kviestieji dėstytojai. Nėra vykdomas ir svarbus reikalavimas, kad bent vienas komisijos narys nors trejus pastaruosius metus nebūtų dirbęs šiame universitete.

Neįtikino ir fakulteto vadovų tvirtinimas, kad net ir be kviestinių dėstytojų visada buvo užtikrinamas maksimalus magistro darbų vertinimo objektyvumas.

3.1.2. Studijų realizavimas ir parama studentams

Nors atvykus į KU ekspertai turėjo progos įsitikinti, kad lyginant su savianalizėje pateiktais duomenimis studentų tinkamo aprūpinimo kompiuteriais problema po truputį sprendžiama, bet padėtis vis dar taisytina.

Nuo pirmojo iki trečiojo semestro studentai turi teisę rinktis pasirenkamuosius dalykus, kurių sąrašai su anotacijomis skelbiami fakulteto internetiniame puslapyje. Kaip teko įsitikinti vietoje, studentai šia teise ne visada pasinaudoja, nes ji yra formalus pobūdžio.

KU Tarptautinių ryšių skyrius kasmet rengiamuose seminaruose studentus informuoja apie galimybes įsitraukti į įvairias tarptautines programas, projektus; teikiama informacija apie įvairias stažuotes užsienyje. Antai 2008 m. pavasario semestro studijas literatūrologijos I kurso studentė R. Genutytė tęsia Hanoverio universitete.

Iškilusias problemas tarp studentų ir pedagogų, administracijos, padeda spręsti Ginčų nagrinėjimo komisija. Kaip rodo kitų universitetų praktika, tokia komisija yra reikalinga.

Geriausiai besimokantys studentai gali gauti HMF Tarybos, KU Senato, Klaipėdos miesto savivaldybės stipendijas. Šernų šeimos fondas remia jaunųjų mokslininkų keliones į mokslinius renginius. Savianalizėje nepateikiami duomenys, ar tokia galimybe kas nors iš studentų pasinaudojo.

Už geriausius magistro baigiamuosius darbus, reikšmingiausius KU ir Lietuvos studentų mokslinių konferencijų pranešimus skiriamos KU bei Universiteto partnerių, rėmėjų premijos. Rotary klubo premija yra apdovanota L. Gaidauskienė, A. Šeputytė.

3.1.3. Studentų skaičiaus kaita

Konkursas į KU Literatūrologijos programą stabilus, bet nedidelis, nors numatomos tik 6 vietos (3 – visiškai valstybė finansuojamos, kitos – iš dalies). Nubyrėjimas kartais yra labai ryškus (2007 baigė tik 2 asmenys). Ekspertai pažymi, kad tokiu atveju studijų kokybė, seminarinis darbas akivaizdžiai nukenčia, o dėstytojų darbas dirbant su tokia maža grupe studentų santykinai kainuoja daug.

3.1.4. Dėstytojai

Literatūros katedros tyrimų kryptis – literatūros istorija, poetika ir pedagogika. Tyrinėjamas Lietuvos, ypač Mažosios Lietuvos literatūros procesas, siejant jį su Europos literatūros raida, atskleidžiant tipologinių reiškinių sąsajas, interpretuojant tradicijos bei tęstinumo požiūriu, taikant naujus analizės metodus. Šiuolaikinės literatūros tarpkultūrinė erdvė analizuojama R. Rastausko esė tekstuose, M. Šidlausko literatūros sociologijos tyrimuose. L. Ruseckienė sukūrė išbaigtą edukologijos disciplinos – literatūros pedagogikos – studijų sistemą, kurios visumą sudaro trys dalys (programa, teorija, praktikumas).

Katedra per penkerius metus suorganizavo tris tarptautines konferencijas: „Biblija ir literatūra“ 2003 m.; „Jurgis Zauerveinas savo laike ir erdvėje“ 2004 m.; „Simon Dach-Tagung“ 2005 m.

KU literatūrologijos magistrantus ruošiančių dėstytojų kolektyvas yra nevienalytis tiek amžiumi, tiek patirtimi, ir tai veikia kaip privalumas negu blogybė. Tačiau kai kurių jų mokslinių tyrinėjimų kryptis ir kalba, kuria yra skelbiamos jų publikacijos kelia natūralius klausimus. Tarkim dėstytojo Axelio Ernsto Walterio paskaitos KU magistrantams nurodomos kaip skaitomos lietuvių kalba, tačiau vizito metu paaiškėjo, kad jos dar kol kas nevyksta.

Krinta į akis ir tai, kad nemenką pedagoginę patirtį turinčio dėstytojo A. Ramono mokslinės publikacijos yra tik iš katalikų teologijos srities, nors KU būtų prasmingiau pasinaudoti pačiame universitete jau sukaupia evangelikų teologijos biblioteka ir orientuotis į regionui būdingo protestantų paveldo tyrimus.

Nors atskirų dėstytojų įnašas į mokslinius tyrinėjimus yra labai nevienodas tiek savo apimtimi, tiek ir publikacijų kokybe, tačiau visumoje katedros dėstytojų mokslinės produkcijos rodikliai yra neblogi. Per pastaruosius penkerius metus dėstytojai išleido 1 monografiją, 1 šaltinių publikaciją, 2 vadovėlius aukštosioms mokykloms, 3 taikomojo pobūdžio ir 2 metodinių

priemonių knygas, 6 straipsnius užsienio mokslo leidiniuose, 7 - LMT patvirtintose bazėse, 25 straipsnius recenzuojamuose leidiniuose.

Ekspertai pritaria savianalizės autoriams, kurie kaip svarbiausias katedros publikacijas mini šiuos dėstytojų tyrinėjimus:

[sudarytoja Bončkutė R.] Biblija ir literatūra, žurnalo Tiltai priedas, Mokslo darbai 27, 2005, 304 p.

[Bončkutė R.] Simonas Daukantas *Istorija Justinaus*, parengė, įvadinį straipsnį ir komentarus parašė Roma Bončkutė, Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006, 412 p.

Rastauskas R. Kitas pasaulis: esė rinktinė, 1993-2003, Vilnius: Apostrofa, 2004, 559 p.

Ruseckienė L. Literatūros pedagogikos klausimai, Vilnius: Gimtasis žodis, 2004.

Sidabraitė Ž. Kristijonas Gotlybas Milkus, Gyvenimas ir literatūrinė veikla, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006, 227 p.

Šidlauskas M. Orėjas mokėjo lietuviškai, Vilnius: Homo liber, 2006, 224 p.

[Žalys A.] Georgės Zauerweinas ir lietuvių tautos atgimimas XIX a. pabaigoje, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2005, 220 p.

Manytume, kad katedra gali didžiuotis, jog doc. L. Ruseckienės veikalui „Lietuvos pedagogikos studijos“ 2004 m. buvo paskirta pirma Respublikinė vadovėlių konkurso premija.

Kaip jau buvo paminėta aukščiau, katedra ne visada prisilaiko savo pačios suformuluoto principo, kad komplektuojant akademinį personalą turi būti atsižvelgiama į dėstytojų mokslinių tyrimų kryptį, į tų tyrimų suderinamumą su magistrantūros programoje dėstomais dalykais.

Kaip žinia, magistrantūros programoje dėstant gilinamojo lygio dalykus profesorių vardus turintys asmenys turi sudaryti ne mažiau 20 proc. nuo bendro dėstytojų skaičiaus. Literatūrologijos programos dėstytojų pagrindą sudaro KU Literatūros katedros dėstytojai, tarp kurių yra 7 docentai ir 1 lektorius. Programai vykdyti yra pasitelkti du VPU dėstytojai: profesorius A. Gaižutis ir doc. A. Jurgutienė, tačiau pastaruoju metu jie faktiškai nebedėsto. Taigi aukščiau minėtas reikalavimas, kad profesoriaus vardą turintys asmenys sudarytų ne mažiau 20 proc. nuo bendro skaičiaus programą įgyvendinančių dėstytojų nėra vykdomas, universitetas, stokodamas savų, turėtų kviestis profesorius iš kitų institucijų. Dėstytojų personalo atsinaujinimas ir pasipildymas naujais perspektyviais mokslininkais ir pedagogais taip pat vyksta lėtai.

3.1.5 Programos pranašumai ir trūkumai

Apie programos pranašumus ir trūkumus kalbėta jau kituose skyreliuose. Ir vis dėlto kaip svarbiausią jos pranašumą reiktų minėti sintetinį programos pobūdį, sąsajas su Biblijos, Antikos, bei Mažosios Lietuvos kultūriniu paveldu ir išbaigta literatūros pedagogikos studijų sistema.

Kaip trūkumą reiktų minėti, kad ne visuomet konkrečių dėstytojų skaitomi dalykai sutampa su jų moksliniais interesais, tyrinėjimų sritimi, trūksta pasirenkamųjų dalykų, aukšto lygio profesoriaus vardą turinčių programos dėstytojų.

4. MATERIALIOSIOS SĄLYGOS

Lyginant su ankstesniu laikotarpiu, 2003—2005 m. aprūpinimas kompiuteriais akivaizdžiai pagerėjo. Reikia manyti, kad tokio pobūdžio pozityvios permainos bus tęsiamos. Tenka pridurti, kad tiek studentai, tiek absolventai nusiskundė jiems būtinos specialiosios literatūros trūkumu KU bibliotekoje. Ekspertai pažymi, kad KU bibliotekos padaliniai, nors ir aprūpinti informacinėmis technologijomis, dėl lėšų trūkumo nepakankamai dėmesio skiria nuoseklios mokslinės humanitarikos knygų fondo kaupimui. Bibliotekoje trūksta kai kurių fundamentalių (beje, nesunkiai ir dabar įsigyjamų) pastarųjų metų lituanistikos mokslo darbų.

5. IŠORINIAI SANTYKIAI

Filologijos studijų magistrantūros programos, kuriose didžiausias dėmesys skirtas lietuvių literatūrai, yra vykdomos daugelyje Lietuvos universitetų. Todėl yra galimybė keistis studentais, jiems migruoti iš vieno Lietuvos universiteto, o kartais pratęsti studijas ir užsienio universitetuose. KU literatūrologijos magistrantai susipažįsta su literatūros teorijomis, atskirų žanrų analizės ypatumais, literatūros proceso dėsningumais, nemažai dėmesio skiriama literatūros teorijų ir metodų aptarimui. Ekspertai kaip pozityvų dalyką pažymi tai, kad KU literatūrologijos magistrantūroje skiriama dėmesio Mažosios Lietuvos kultūros ir konkrečiai literatūros palikimui bei įvairių epochų, valstybinių bei regioninių literatūros raidos dėsningumų aptarimui ir tipologinių modelių identifikavimui. Tačiau baigiamųjų darbų šiomis temomis trūksta.

Savianalizės autoriai savikritiškai pripažįsta, kad visų pirma dėl studijų krypties specifikos jų magistrantai ir akademinis personalas neaktyviai dalyvauja mainų programose. Kiek aktyvesni dėstytojai, per pastaruosius keletą metų skaitę paskaitas įvairiuose Europos universitetuose, dalyvavę tarptautiniuose projektuose (P 4 priedas) Keleri metai dalyvaujama tarptautinėje SOKRATES/ERASMUS mainų programoje.

6. GRĮŽTAMASIS RYŠYS

Nemaža dalis absolventų dalyvauja KU katedroje organizuojamuose renginiuose (konferencijose, profesinio tobulėjimo seminaruose ir kt.). KU dėstytojai yra įvairių mokslo ir kultūros projektų vykdytojai, dalyvauja švietimo ir kultūros įstaigų organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo kursuose, seminaruose, etc.

Rengiamos absolventų apklausos, kurių rezultatai aptariami ir naudojami kaip gairės programų rengimui. Apklausos anketose akcentuojamas programos kryptingumas, dėstytojų kompetencija. Absolventai nurodo, kad beveik visi dėstyti privalomieji ar pasirenkamieji dalykai jiems teikia naudos darbe.

Ekspertai pažymi, kad savo anketose absolventai iš visos programos apimties išskiria mokslinį darbą ir palankiausiai jį vertina. Visi apklaustieji pabrėžia ne tik įgytus mokslinio darbo rašymo ir ginamų teiginių formulavimo įgūdžius, bet ir didelę naudą savo erudicijai bei asmenybės raidai. Daugelis apklaustųjų pažymi, kad magistrantūros studijų metu žymiai išaugo jų profesinė motyvacija.

Kai kurie absolventai nurodė ir galimas gaires programų tobulinimui – siūlė atsisakyti kai kurių disciplinų arba perkelti jas į bakalauro lygmenį, pageidavo ir praktiškesnės veiklos, kuri reikalingesnė jų tiesioginiame darbe. Kai kuriose absolventų anketose kalbama ir apie nepakankamą kai kurių dėstytojų kompetenciją.

Tačiau kaip ir tebestudijuojančių magistrantų, taip ir absolventų susirūpinimą kelia vis dar nepakankamas techninis aprūpinimas, netenkina biblioteka ir darbo joje sąlygos.

Ekspertai turėjo progą įsitikinti, kad į daugelį absolventų pastabų yra reaguojama: jos aptiriamos katedros posėdžiuose, Tarybai siūlomi programos pakeitimai, kalbama apie didesnę pasirenkamų dalykų įvairovę, papildomas visų dalykų turinys.

Magistrantūros absolventai dirba žiniasklaidoje, pedagogais lituanistais, mokyklų vadovais, atlieka administracinį darbą, dirba vertėjais, leidyklų redaktorais, įmonių atstovais spaudai, kultūros ir švietimo įstaigų metodininkais ir padalinių vadovais, kultūrologais. Apie dešimt

magistrantūros studijas baigusių absolventų studijavo arba studijuoja doktorantūroje, du jau apgynė disertacijas.

Ekspertų nuomone, ypač pozityviai vertintina tai, kad dauguma literatūrologijos absolventų nepraranda motyvacijos: neketina atsisakyti humanitarinės krypties savo karjereje ir toliau aktyviai rūpinasi nacionalinio tapatumo puoselėjimu.

7. VIDINIS STUDIJŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

Kaip ir kituose universitetuose, KU HMF lemiamą vaidmenį, užtikrinant studijų kokybę, vaidina katedros. Katedros posėdžiuose analizuojamos, koreguojamos studijų programos, teikiamos rekomendacijos programoms tobulinti ar kurti, atsižvelgiant į laiko reikalavimus. Katedrose taip pat analizuojami ir aprobuojami atskirų dalykų sandai, kurie teikiami svarstyti fakultete įkurtai sandų atestavimo komisijai. Paprastai komisija sandus svarsto kas dveji metai, tačiau ekspertai pastebėjo, kad realiai jie yra atestuojami ketverių-penkerių metų laikotarpiui. Fakulteto katedrose nuolat aptariama dėstytojų ir visų studijų pakopų studentų veikla, analizuojamos magistro darbų rengimo, recenzavimo bei vertinimo problemos. Siekiant aktyvinti studijų procesą ir stiprinti nuolatinio mokymosi motyvaciją, fakultete aprobuota visų studijų dalykų kaupiamojo balo vertinimo sistema.

Vidiniam studijų kokybės užtikrinimui didelę įtaką turi studentų įtraukimas į akademinę savivaldą. (Pastaba: buvo sunku patikrinti, ar studentai iš tikro aktyviai toje savivaldoje dalyvauja, ar išsako savo nuomonę dėl studijų programų ir atskirų dalykų dėstymo tikslingumo, ar tie studentai, kurie dalyvauja dekanato ir fakulteto tarybos posėdžiuose, teikia dėstytojų darbo kokybės vertinimą.)

8. APIBENDRINAMASIS VERTINIMAS

8.1. Rekomendacija auštajai mokyklai

Ekspertai nustatė, jog vykdant gilinamojo pobūdžio programą „Literatūrologija“ būtina:

- a) panaikinti atotrūkį tarp formalios ir realios programos sandaros;
- b) suteikti studentams realią galimybę dalį programos kreditų gauti pasirenkant dalykus, o ne formuojant programą vien iš privalomųjų dalykų;
- c) aktyviau įgyvendinti regioninę Mažosios Lietuvos ir evangeliškoji lietuvių kultūros studijų ir tyrimų misiją (siūlant baigiamuosius darbus regiono kultūros ir literatūros tyrimų temomis, etc.);

- d) atkreipti dėmesį į kai kurių nurodytų dalykų aprašų kokybę ir dėstytojų kvalifikacijos trūkumus;
- e) Į baigiamųjų darbų komisijas įtraukti narių iš kitų mokslo institucijų

Ekspertai siūlo:

- a) atsisakyti kai kurių šiai programai realizuoti numatytų kursų, kurie atlieka tik formalią funkciją (nes niekuomet ir nebuvo skaitomi). Vietoj jų programą reikėtų papildyti protestantiškosios lietuvių kultūros, literatūros, Reformacijos istorijos kursais, kuriuos dėstyti kompetentingi šių sričių mokslininkai ir pedagogai. Pastarieji dalykai iš tiesų realizuotų šios literatūrologinės programos tikslus ir suteiktų studentams didesnę pasirinkimo galimybę.
- b) skatinti pedagogus siekti profesoriaus vardo ir/ar habilitacijos;
- c) turtinti kalbotyros ir literatūrologijos leidinių biblioteką;
- d) palaikyti aktyvesnius ryšius su literatūrologijos studijų programas realizuojančiais Europos ir Lietuvos universitetais, kviečiant jų specialistus skaityti kursų ir dalyvauti baigiamųjų darbų gynimuose;
- e) daugiau rūpintis programos populiarinimu, skatinti didesnę studijuojančiųjų skaičių.

8.2. Siūlymas dėl akreditacijos

Siūlome Klaipėdos universiteto gilinamosios magistrantūros studijų programą *Literatūrologija* (valstybinis kodas – 62404H110) **akredituoti be sąlygų**.